

Qualis fuerit occasio, vel motivum Constitutionis quid illa disponat, & quae fuerit occasio praeformi adnotacionum.

SUMMARIUM.

- 1 L eges in scripturam redacte, esse solent rationales.
- 2 De differentia inter leges scriptas, & non scriptas.
- 3 Quod expedit aliquando revocare, vel moderari leges.
- 4 Damnavant illi, qui nesciunt, vel nolunt recedere a syris.
- 5 De abusibus in translationibus pensionum.
- 6 Quid continet Constitutione Urbani circa translationes pensionum.
- 7 Translatione excessiva vitatur in solo excessu.
- 8 Ad Titularem pertinet iustificare valorem, & excessum, & interim non retardare exequitum.
- 9 Quare d. Constitutione erat vel iniustilis, vel damnosa, & prejudicialis Titularibus.
- 10 Et enim damno transcrevit, & translataris.
- 11 De translatione fiduciarum, & quando transversis post translationem gaudent possit persone.
- 12 De eodem, de quo num. 3. & de differentia inter Theorica, & proximam.
- 13 Quid disponat nova Constitutione Innocentiana, ejusque recipio.
- 14 Quando, & quibus prejudicatis.
- 15 Occasio scribendi, & quale sit Autoris propositum.

CAP. I. PROEMIALE.

OMNES illæ leges, que in supremi Legislatoris Ditione sunt universales, atque ab ipsa carum ordinacione in scripturam solemnum sunt redactæ, ex prudenti, & rationabilis motu, cum marco sapientum consilio, pro temporum, & mortuum conditione prædicta presupponenda sunt. Illa namque differentia dignocitur inter has leges scriptas, & illas, que non scripte sub confutinum, vel ritum, aut stylorum vocabulo explicari solent, quod in prioribus regulariter justum motivum, probabilemque rationem habent, adeòt plerique velint, legem effectu esse rationis, potius quam potestatis, posteriorum autem non de facili congrua potest assignari ratio, quæ ab initio illi motivum dederit, cum producatur à diuino, & continuato aucto populum, qui sepe à casu initium habere solet, continuationem vero habet, quia vulgo jam aperiam viam, per quam aliquos ambulare videtur, inconscitatem frequentem, eodem modo, quo in pecudibus, & in volatilibus prædicta docet. Et nihilominus etiam in scriptis legibus non infrequens experientia comprobatur, quod prudens, & commendabile, quinim si apud necessarium consilium est illas revocare, vel moderari, quia sic temporum, vel mortum immutata qualitas exigat, vel quod praxis doceat animo habitum finem non obtineri, diversitate refutare effectus, Reipublica potius præjudiciale, idq; frequenter illæ supremi Legislatoris practicare solent, non erubentes prædecessorum, inquit etiam proprias leges revocare, vel moderari exprimere, & quandoque etiam tacite, contrarium, vel diversum utrum patiendo. Multoq; magis id practicandum est in altero non (scripturarum) legum generi, ac fortius in aliquarum alias receptarum opinionum variatione, idèoq; nimia damnatione digni videntur illi, qui cognita etiæ irrationalitate, five cognitis inconveniencib; & Reipublica præjudicis, à quibusdam ityli, vel recipiis opinionibus recedere nesciunt, vel nolunt.

Cum itaque nimium excrevisset abusus illarum facultatum, que frequenter, & de facili concedi solent pensionis, & quibus infra cap. 15. num. 24. transferenti Ecclesiastica pensiones reservatas super Ecclesias, & beneficiis, quod scilicet fierent de integris pensionibus, distare que facultates concedi quandoque solent, etiam de pensionibus alias femel, vel pluries translatis, adeòt fierent penè hereditarie, ac perpetue, cum notabili Ecclesiarum, & beneficiorum gravamine, potissimum quia ob temporum calamitates Ecclesiarum, & beneficiorum valor notabiliter recepit, diminutionem, unde propterea pensiones diminutionem non patientes, atque cum translationum beneficio diu continuantes integrum valorem adæquarent, & quantum doceant. Hinc Urbanus VIII. initio Pontificatus Constitutionem, seu motum proprium editavit, disponendo ut quæcumque transferendi facultates, tam hacdenuis concessæ, quam imposterum concedendæ, suffragati

non possint, nec debent, nisi pro summa, quæ medietatem veri valoris Ecclesie gravata, (attento tempore translationis,) non excedat; Interpretatio autem initio huius Constitutionis data, & recepta fuit, quod quatenus translatio fieret in totum, vel pro summa dictam medietatem excedens, tunc illa non vitetur in totum, sed solum in excessu, illa firma, & valida remanente pro dicta medietate.

Sed quoniam in eadem Constitutione expressæ disponuntur, titulares, sub hoc prætextu excessus medietatis, translationem impugnantes, teneri probare excessum cum justificatione valoris, neque interim retardare posse processum exequitum translationis competenter pro integra pensione translata. Ita vero probatio, ut pro viam objeciti nimirum difficultis, dispendiosa, & incommoda est, ut ex proposto in sede beneficiali, & alibi in specie adverterit. Et quod magis est, hanc probatio canonizatio sequi debet per tres conformes, quatenus pensionarius appellationis beneficio uti velit, in iudicio ordinario petitorum. Hinc sequebatur quod, aut Titulares (prudenter quidem) eligeant istam item non assumere, atque ab impugnatione translationis abstineat, & taliter Constitutio omnino iniustilis, & inanis remanebat, aut vero eligeant item assumere, & tunc non quod eos remanebat iniustilis, quoniam nimirum rari sunt causæ ut professor Ecclesie, vel Beneficii, cuius ius est ad solam vitam, tandem vivat, ut iuxta Romanæ Curie stylum, obtineat tres conformes, illarumque exequitionem, cum effectiva repetitione ejus, quod interim solutum est, potissimum quia translata, ut plurimum sunt pauperes aulici, cum quibus inanis est actio, ac etiam quia prætentitur per Camerales, vel respecti per successores in Ecclesia, vel beneficio, ut hoc jus rependet non transmittatur ad proprium hæredem prophanan, sed cadat sub ipso, ad communum Cameræ, vel respecti Ecclesie; Et sic ista Constitutione damnum, & gravamen potius augebat, illudque longe magis, ut scilicet ita oportebat duplex eodem tempore supportare onus, & incommode, & unum scilicet in solutione pensionis, in qua indignatum pensionarium colligantem magis durum, magisq; asperum, & rigorosum creditorem pati oportet, & alterum in magnis sumptibus, perturbationibus, & incommode, quæ sunt sicutum connaturalia.

Quinim eisdem pensionaris, habentibus facultatem transferendi, illa erat inanima, cum ita essent incerti quidnam tute transferre possint, adeòt leves de super pati solerent angustias, potissimum in illo statu, in quo pro frequentiori praxi illa facultas exerceri solet, quando scilicet morti proximi, atque in illius articulo constituti de vita, & salute probabilitates sint desperatae, atque multoties, quamvis inviti, facientes cæstionates de fraude suscipiant, quod scilicet habens quis pensionem super aliquam Ecclesia in summa notabili, abque dubio excedente medietatem fructum, ac etiam excedente facultatem transferendi, exempli gratia, quod haberet pensionem feitorum trium, vel quatuor milium, habet etiæ etiam facilius, & alioquin impossimus, certum reddetur de validitate translationis illius summae, prius tanquam pro cautela J. confiuit summam excedentem caſſare, deindeq; transferre summam remanentem, & qua cautela duplex datum producerebat, unum scilicet alicuius scandali, saltem apud vulgus imperitum, ut per qualificatos Ecclesiasticos in articulo mortis constitutos, illæ affectatae, & fraudulentæ, vel de fraude suscipiente adhucienter cautela. Et alterum, quod si convaleceret, ita præter intentionem remaneret privatus illa parte notabili pensionis caſſata. Quamvis enim in eafū convalentia eadem amissio sequatur in parte translata, nihilominus quia huiusmodi translationes fieri solent ad communitatem conjunctorum, & gratorum, ac benvolentorum familiarium, malum non est adeòt damnosum, sicut illud cæſtio[n]is, quia penitus remanet penes gratias, & benevolas personas, vel quia isto caſu contingente, ex qua dælema congruentia, gratitudinis, & honestatis, laudabiliter quidem translatarii pati, & contentire solent, ut transverser, donec vivat, commodi reportet, & adhuc ipse transferens subiectus remanent periculo amissionis in eis per translatarii prædictum, ut nostra ætate non femel praxis docuit. Quamvis enim fiduciariae translationes damnatae sint, neque fieri possint sub lege, ut transverser donec vivat tali persona potuerit; nihilominus id procedit, quando id fiat ex pacto inita inter transferentem, & translatarium, vel ex conditio[n]e ipsi trans-

translationi adjecta, secus autem quando illa puræ, & sincere sequuta, translatarius voluntariæ, & ex motivo gratitudinis velit se privare commido translate pensionis, & permittete, ut transverser, donec vivat, illa potiatur; Sic enim istud commodum liberè cedi potest cuiuslibet extraneo, & non benemerito, etiam sine recognoscenda, multo magis id fieri potest, immo ex congruentia, & ex obligatione antidotali fieri debet, ad commodum benefactoribus.

- 1 In ipsius quoque translataris eadem Constitutione incommoda, & damnosa erat, quoniam Titularies sub hoc prætextu omnes translationes impugnare solebant, & quamvis per Constitutionem non retardetur processus exequitum, nihilominus etiam in illo processu longas, & dispindiosas lites pati oportebat, potissimum vero ubi pro frequentiori contingencia translataris sint familiares transierint defundi, qui propter mortem Domini afflitti, pauperes, & derelicti, non de facili hujusmodi lites aggredi, & protegendi poterant, adeòt praxis docet, quod his præferunt litibus Curia plena esset.
- 2 Exinde itaque docetur verificari id, quod superioris initio insinuatum est circa magnam differentiam inter theoreticam, & praxim, sive inter abstractum, & concretum, quodque multæ leges in eam ordinacione cum dilucrū theorico, sive abstracto habent bonum, & commendabilem finem, ac justum, & rationabile motivum, & tamen ponendo eas in praxi, ista in continentia detegat contrarium, ut in dicta Urbana Constitutione contingit, quoniam illam considerando theorice, & in abstracto valde justa, rationabilis, & proficia videtur, dum ita Ecclesia, ejusque professor redditur certus de medietate libera fructuum, & tamen praxis est diversa; Atque ubi etiam de tempore editionis prædictarum legam praxis correspontat theorice, adhuc tamen polmodum temporum, & morum immutatio illas reddit injuras, & Reipublica præjudiciale; Unde propterea eadem praxis docet frequenter, quod illi, qui se nimirum peritos profundent in Reipublica regimine politico, vel civili, & in publicis negotiis peragendis, atque cum sola notitia antiquarum legum, vel cum antiquis historiis, vel cum aliquorū scriptorum sententijs, credunt possit mundum regere, & reformati, praxi deteguntur irrisione digni, & non apti ad regimen Reipublica, etiam in partibus.

- 3 Ex prædictis autem inconvenientibus prudenter, multoq; rationabiliter motus Sanctissimus D. N. Innocentius XI. cum ea charitate, zelo, & attentione, cum quibus tot abusibus, & inconvenientibus occurrere studeat, istam edidit alabrum, & proscruum Constitutionem, cum qua omnes hujusmodi lites imposterum sequuntur abolant fugient, disponendo quod imposterum facultates transferendi, quantumvis privilegiatae, & amplissimis clausulis muniantur, non suffragent nisi pro medietate pensionis, ut sic Ecclesia reddatur certa consequenti libertatem in alia medietate, si successive in medietate medietatis translate, quando secunda fieret translatio, negligenter differentiali in pensione, que transferuntur excedentem medietatem fructuum, ita epim cessat diſtarum litium occasio, atque omnibus consultum remaneat, Titulari scilicet, vel Ecclesia gravata, ut ita certam libertatem pro medietate obtineat; transferenti, ut ita sit certus quidnam tute valent transferre, & translataris, ut ita cum pace, & quiete obtineant summam, etiæ minorem, translatam, idèoq; merito grata fuit Curia, atque cum plausu recepta. Et quamvis casus quandoque præbeat præjudicium, quia nempe respetu pensionarii, integra pente sit infra dimidium valoris, idèoq; que sibi non obstat dicta Constitutione Urbani, & converso reficit. Titularis, quia etiam in medietate pensionis adit excessus ultra dimidium, idèoq; que sibi eadem Urbana Constitutione suffragaret; Nihilominus nimirum rari sunt illi casus, idèoq; negligendi, ex vulgaris juris regulâ, quod leges adaptari debent ad ea, que frequenter accidunt, ac etiam quia cum in sublunari orbe, vel in humana negotiis, et rebus, ob humanenature, imbecillitas, dari non possit plenum, et perfectum bonum, quod aliquid mali annexum non habeat, idèoq; adhibenda est libra, in qua utrumque bonum, et malum appendatur, atque pars, que præponderat, eligatur, quoties non sit malum peccatum inofsum, atque a jure divino damnatum, quod ob majus bonum permitti non debet.

Decreverant super hanc Constitutionem, in qua ratione ministerii aliquam habui cooperationem, edere glossas, vel

commentaria, eodem modo, quo sequuntur est in altera ejusdem Pontificis Constitutione super Statutaris successionibus: Comperiri tamen, quod res est valde brevis, & restricta, & quæ utpote plana non multas recipit qualiones, vel dubitationes, dum lex de sola translatione agit, idèoq; ut proposito, ac etiam publice utilitat super universalia pensionum Ecclesiasticarum satisfacere, præceptem adhiberi censu labore, non huicem per viam formalis, & absolute tractationis, quam gravis erat, & occupations, quibus premor, nullatenus permitunt, sed per viam practicarum adnotacionum super eis, de quibus in hac pensionum Ecclesiasticarum materia, in Romana curia foreni frequentius peragi contigit, codem recente stylo, qui in Officiorum venialium, & Locorum montium, & in infinitis Innocentianæ commentariis tentus est, abstinendi nempe ab allegationum cumulis, & interfectionibus insinuando solum in glossis marginalibus, loca, in quibus ille, qui auctoritas desiderat eas perquirere poterit, ejusque desiderio satisfacere, cum tamen opus amanuensi, vel transcripto potius, quam Doctori congruat.

- 4 Confutatio 10. b de pension. disc. 55. n. 9. ubi allegatur Lotter lib. 1. q. 26. n. 127. Roray dec. 169. 184. C 217. c de Benef. disc. 9. o. per tot. & in specie n. 59. d. disc. 55 de pension. n. 8. ubi allegat. dec. 210 p. 12. rec. & ali. d de pension. disc. 65.
- Quid sit pension Ecclesiastica, in quo consistat; quando iste usus introductus fuerit, & an sit commendatione, vel damnatione dignus.

SUMMARIUM.

- 1 D E pluribus significationibus verbis Pensione.
- 2 Quid sit Pension Ecclesiastica, de qua agitur.
- 3 De diffinitione pensionis Ecclesiasticae, & temporalis.
- 4 Quod pension Ecclesiastica sit ius temporale, non auctor spiritualis.
- 5 An Constitutiones B. Pii, & Sixti V. immutaverint naturam pensionum, easque efficerint spirituales.
- 6 An introductio usus pensionum sit commendatione, vel damnatione digna.
- 7 De initio istius introductionis.
- 8 In quo antiquis Pensiones consuebant.
- 9 Quare consuetudinari in pecunia, & quomodo.
- 10 De reservatione fructuum.
- 11 Quando sit commendabilis usus reservationis Pensionis.
- 12 Quando damnabilis.
- 13 An, & quando reservatio importet beneficiorum diminutionem.
- 14 Datur simile de feudiis, alioque similibus, & a quibus licet arguire.

C A P. II.

Pensions, (proprius autem pensionationis) vocabulum apud Grammaticos genericum est, omnem præstatio[n]em statu[m] temporibus facienda denotans, sive illa in quantitate, sive in specie consistat, absque causa distinctione, an gratitudo, vel correlative sit, et an sacra, vel profana. Apud Juristas vero, in propria, siveque significacione, denotat illam præstationem, quam conductor locutor ex locatione, et conductio[n]is contractu, in statu tempora solvere tenetur, in quantitate potius, quam in specie, cum ita posteriori casu responsionis vocabulum, vel simile, pro variis regionum moribus adhiberi soleat. Ex quodam vero communis uero loquendi congruit illis subscriptis, que benemerit, vel indulgentibus per Principes, et Magnates, tam Ecclesiasticos, quam Seculares, pariter statua tempora solvi, vel demandari, & distribuiri solent. Quidquid autem sit de istis, alioque hujus vocabuli significacionibus, de quibus ad Grammaticos potius, vel etiam ad Juristas scholasticos, pro tyronum instructione, agere pertinet, ad rem nostram, in qua solidum de Ecclesiastica pensione agitur, istud vocabulum denotat certam portionem, quæ alteri, quam beneficii possessori, & titulari, in certa quantitate, vel quota, seu specie, singulis determinatis temporibus, per superioriem, qui istam habeat potestatem, assignetur super fructibus Ecclesiasticae beneficii, sub cuius generico vocabulo Ecclesia Cathedrales, & Metropolitanæ, ac etiam Monasteriales veniunt, idèoq; dicitur pension Ecclesiastica ad differentiam illius pensionis laicalis, vel temporalis, que cum auctoritate sa-

cula-

culari super bonis, vel juribus profanis, ut supra, assignatur. Et quamvis etiam in hac specie pensionis, quae cum Ecclesiastica potestate assignata sit super fratribus Ecclesiastici beneficii, apud Juris Professores eadem habeatur distinctio inter Ecclesiasticam, vel spiritualem, & temporalem; Attamen id non provenit a diversa qualitate subiecti, vel beneficii, quod hoc onero gravatur, sed a qualitate personae, ad cuius favorem haec reservatio, vel affinitas fiat, quoniam si fiat tanquam clerici, & persona Ecclesiastica, dicitur Ecclesiastica, si vero tanquam laico, dicitur temporalia, & effectum contradistinguedi capacitem personae, ad cuius favorem haec reservatio, iuxta ea, quae proxime infra in cap. 4. habentur, non autem, ut diverse sint species, quoniam ipsi. Pensio de se considerata, fuit ad favorem laici, five clerici reseretur, & de ejus natura est quid temporale, solidum, habere dicitur aliquam mixtum, vel annexionem spiritualitatis, ad effectum commercii, alioquin effectus, de quibus in toto operis progressu, dum, iuxta veriores, & receptam sententiam, pensionarius nullum jus in re, vel ad rem obtinet super substantiam, vel administrationem Beneficii, solidumque habet quandam participationem fructuum, qui tanquam temporales considerantur a spiritualitate abfricti.

Et quamvis post Constitutionem B.Pii V. per quam ob-tinentibus Ecclesiasticas pensiones inungitur onus recitantiis de Officium B.M. Virginis, & aliam Constitutionem Sixti V. per quam eidem inungitur onus incedendi in habitu, & tonsura clericali, quando penso certam exedit summa 60. scutariorum aurum de Camera, aliqui praefertim morales, opponuntur, quod penso priorem naturam immutaverit, atque de jure temporali effectum sit jus Ecclesiastica, & spirituale. Nihilominus haec opinio nullum habere videtur probablem fundamenatum, quoniam haec auctoritate reputari non debet apta ad immutandam rei substantiam, vel naturam, utpote referribilis ad quandam conuenientiam, & honestatem, ob aliquam participationem rei Ecclesiasticae, eodem modo, quo frequens praxis doceat in pluribus Ecclesiis Cathedralibus, Metropolitanis, & Collegiatis, ac etiam in Regularium Monasteris, Conventibus, & domibus, quoniam multis facultates ad dicuntur servitio sub aliquo anno, mensistro, vel diurno stipendio, seu pro viatu, & vestitu obtinendo ex Ecclesia, vel Monasteri redditibus, talibus interveneribus solet inungiri onus incedendi in habitu clericali, vel religioso, ac etiam recitandi quolibet die aliquas orationes, vel faciendo aliquo exercitio spiritualia, non exinde tam inferri potest, quod illa persona efficiatur Ecclesiastica, vel quod illud stipendum dicendum sit Ecclesiastica, vel spirituale, cum omnino concubentibus quibuscum requisitus intret in eis exemplio fori, & participatio aliquorum privilegiorum, b Atque alias indefinitè intrare debet obligatio incedendi in habitu, & tonsura, abique distinctione summa, dum posita re natura, plus, & minus illam non varia, necnon effet redargendum, in defuditione penso in quota, vel quantitate fructuum. Et quamvis etiam hodie fructuum reservatio in toto, vel in parte practicari soleat, praeterea in Cardinalibus aliquam Ecclesiam, vel Beneficium dimittentibus, quod ibi reverant omnes fructus ad vitam, assignata congrua, seu verius portione in quantitate Beneficii, vel Titulari regnante eo, ejusque successori, five ibi reverant aliquam pensionarium, vel fructuum parem, reliqua parte dimisiorie allo loco congrua, seu portione, atque ad aliquos effectus ista reservatio habeat speciem pensionis, cuius loco fructus reservatur, atque cum ejus terminis regulari soleat, ut praeterea advertitur infra, in cap. 5. ac etiam cap. 18. occasione agendi de materia translationis, nihilominus pro ufo loquendi curia, non dicitur pensionarius, sed reservarius fructuum ille, ad cuius favorem facta est haec reservatio.

Commendatione itaque potius, quam damnatione dignus confundens est iste uis, quando dicrete, & cum deinceps proportionem practicetur, ad limites rationis, ob quam haec introducit inolevit, ut feliciter absque notabili Ecclesiæ, & titularis gravamine, & praedictio, sequitur in illa fructuum parte, quæ exuberet, quia excedat congrua Beneficii substantiationem, aliquam onera pro Ecclesiæ cultu, & servitu, alioquin congruis expensis aque reservatio iustum habeat motivum ab ipso S. Silvestro Primo habitum, ut Clerici locupleti sub uenient Clericus pauperibus, ad limites indigentia, & pro congruo, & honesto subditio, five commodi substantiatione, ut etiam in formula Litterarum Apostolicarum exprimi solet, praeter quam

quaest. 20. confessat. 2. & alti. b de Juri. d. disc. 4. c de pension. disc. 41. n. 12. d de feud. disc. 76. & 110. de empb. disc. 58. & alibi sapient. ac etiam infra. 14. e disc. 41. n. 12. de pension.

De personis, quæ super Ecclesiis, & beneficiis pensiones reservare possunt.

S U M M A R I U M .

- 1 IN Papa nulla cadit dubitatio potestatis reservandi pensiones.
- 2 De potestate Papæ in temporalibus, & spiritualibus remissis.
- 3 De eadem potestate in beneficitalibus.
- 4 Quare desideratur confessus Titularis in reservationibus pensionum.
- 5 De pensionibus super beneficii de jurepatronatus laicorum, vel providendis ad Principium nominationem, vel supplicationem.
- 6 Juspatronatus ex causa onerosa dicitur competere ex gratia Ecclesiæ, eique derogari potest.
- 7 De reservationibus eventualibus.
- 8 De potestate Legatorum a latere, vel Nunctorum Apostolicorum habentium facultates Legati, reservandi pensiones.
- 9 An Episcopi, alioquin Prelati Ordinarii Collatores habent hanc potestatem reservandi pensiones.
- 10 Quid de Magno Magistro Religionis Hierosolymitanæ, easter quo Magistris altiarum Religionum militarium.
- 11 Quomodo aliqui Reges, & Principes secularis disponunt de pensionibus Ecclesiasticis, easque distribuant.
- 12 Et quid de Patronis privatibus, & quando ad iforum gratificationem pensiones reservanda sint.

C A P. III.

IN Papa, iuxta opinionem in curia receptam, & incon-troversibilem, atque ubique apud Catholicos omnino recipiendam, non cadit in subjecta materia potestatis quaestio, quæ proprietas solidum esse follet voluntatis, non folium ubi agitur de gravando Beneficii, quod vocat, antequam illius provisionem, vel in actu illud providendi, sed etiam ubi agitur de gravando illud jam plenum, & quamvis pofessoris non accedit consenserit: Quidquid enim sit de Papæ potestate in temporalibus, extra Ecclesiæ Romanæ temporalem dicti, super quæ aliquid alibi insinuat (a) ac etiam generaliter in spiritualibus, in quibus intrat distinctio inter illa, quæ sunt juris Divini, & illa, quæ sunt juris Ecclesiæ; (b) cum genio, & stylus perpetuo abhoruerint superfluous, & evagorios digressiones. 3 Quatenus pertinet ad beneficia, & bona Ecclesiastica, in curia extra controversiam est, & extra eam ubique apud Catholicos esse debet, ut plena, libera, & absoluta sit potestas Papæ, etiam circa ipsorum substantiam, multò magis circa bona, dividendi scilicet, uniendo, supprimendo, dismembrandi, faculari, &c. vel alias eorum naturam immutandi, ac etiam privandi pofessoris, illorumque titulum, vel jus tollend(e) ideoque multò magis, & cum longè minori dubitandi ratione ista plena, libera, & absolute potestas admittenda est ad effectum, de quo agitur, reservandi pensiones, dum iste, ut insinuat in Cap. precedenti, non pertinet beneficiorum substantiam, neque causant beneficiorum diminutionem, vel dismembrationem, sed solidum afficiunt fructus.

Et quamvis per Cancelleria regulas Papa profiteatur deputare contentum Titularis, attamen istud est honestum, & commendabile desiderium pro bona regulatione eius voluntatis, & ne alii à partibus, vel ab ejus ministeriis in hoc decipiatur, non tamen exinde inferri potest ad defectum potestatis, quando certa sit voluntas talem contentum negligendi, vel spernendi dissentum, quoniam si potest destituire potestorem beneficii in totum, multò magis potest illum gravare, licet commendabiliter non soleat. Prout quamvis in beneficiis, quæ sint de jurepatronatus laicorum ex iustitia, nempe ex fundatione, vel donatione, & multò magis ubi provideri debeat ad presentationem, vel nominationem, aut supplicationem Regum, seu Magnorum Superiorum Principum, non soleant iste reservations fieri sine consenso Patroni, vel respectivo Principis habentis prefatum Jus presentandi, seu nominandi, aut supplicandi, adeo ut reservations abique speciali, & expressa mentione sint invalida (d) Nihilominus pariter id procedit pro regulatione vo-

a De pension. disc. 1. n. 28. disc. 10. n. 5. disc. 19. n. 8. & disc. 30. n. 7. & 8. & in aliis ead. th. frequenter in quibus allegant Burati. & add. decr. 53. Duncetz. decr. 999. Gigas de pension. qu. 87. Giballiu. de Simon.

luntatis, que laudabiliter talis esse solet, non autem pro restrictione potestatis, quoniam etiam illud iusfrustratus, quod competit de justitia, vel ex causa onerosa, obtineri dicitur ex gratia, & benignitate Ecclesiae, rationabiliter concessa ad allicendos, & invitandos fideles ad Ecclesias fundandas, & dotandas, & per consequens potest illi derogari, etiam ad effectum magorem liberæ collationis; (e) magis vero ad istum effectum minorem, multoq; magis, ubi agitur de jure competentia ex induito, & gratia, quamvis commendabiliter, & ad evitanda scandala, & violentias de facto non soleat de facili hæc potest deduci ad exercitium.

Ac etiam licet ista potestatis quæstio excipiatur quando coniuerit in illis reservationibus eventualibus, de quibus agitur infra in Cap. 7. nihilominus (ultra quod ratio dubitandi verò non habet probabile fundamentum, ex deducis in eodem cap. 7.) quando etiam aliquam probabilitatem id habere posset, percutit defecutum potestatis, non directè super ipso actu reservationis, sed oblique super ejus resolutionis, quando feliciter causas cessationis antiquariorum pensionum evenias post mortem illius Pontificis, qui reservationem fecit, quasi quod ester gratia conditionalis expirata ante adventum conditionis, ut eodem Cap. 7. latius.

In Legatis à Latere disputatis DD. ut patet ex iis, quide ista materia tractare professi sunt. Verum hodie non de facili auditor ista quæstio in foro, quoniam de præstanti diversus ab aliis videtur hujusmodi Legatorum usus. Quatenus enim pertinet ad illos Cardinales, qui sub titulo, vel nuncupatione Legatorum à Latere, præficiunt gubernio aliquorum Provinciarum Status Ecclesiastici Italie, ut iuxta actuum proxim sunt Legati Bononiae, Ferrarie, Aemiliae, seu Romaniæ, & Status Urbini, & quandoque esse coniuerunt Legati Marchie, Umbrie, & patrimonii, isti verè, & propriè sunt potissimum Provinciarum Praefides, Legati à Latere nuncupationem habentes cum aliquibus Legatorum facultatis particularibus, etiam inter ipsas legationes varijs, iuxta singulare styls, & formularia super appellationibus, & recuribus ab Ordinariis locorum, vel super aliqua jurisdictione, & competencye eum per sonis Ecclesiastici utrinque cleri secularis, & regularis, cum similibus, nullam verò habent facultatem in collatione beneficiorum, & reservatione pensionum. Idemque in Nuntiis Apostolicis apud aliquos Italie Principes, habentes facultatem Legati à latere.

Ultra vero montes habetur fixus Legatus Civitatis, & Status Avenionensis, & comitatus Venayensis in Gallia, qui tamen residet in Curia, ibi verò munus exercet mediante opera Vicelegati, de cuius facultatibus in hac specie pensionis agit modernus ejusdem Regionis Autor, qui super ista pensionum tractatum edere profectus est, g Aliqui vero Nuntii Apostolicis apud Reges, & Principes ultra montes, cum facultatibus Legati à latere habent, ut præfertim et Numerus Regem Catholicum,) facultatem conferendi Beneficia non excedantem valorem viijnti quatuor ducatorum auri de Camera, ut plures infinitus in Sedis beneficis b; non tamen habent facultatem reservandi pensiones.

Quo verò ad Legatos à latere extraordinarios, qui pro aliquibus particularibus gravibus negotiis definitur ad Reges, & Magnos Principes ultra montes, illorum usus hodie est valde rarus, vel non ita frequens sicut antea, & quando contingit aliquem definiri, solent expidiri litteræ in numero considerabilis pro negotiorum, & facultatum varietate, & ex quarum tenore liquet, an, & quomodo ista facultas competat, idèque dicenda videatur quæstio facta, potius quam juris.

Restringitur itaque inspeccio ad Episcopos, aliosq; Prelatos, habentes ordinariam potestatem conferendi Beneficia Ecclesiastica, an super eis imponere, vel reservare possint pensiones, atque in hoc dignoctorum aliquam opinionum scissura; Aliqui enim, procedentes cum praecipuo infinito in cap. præcedenti, quod reservatio pensionum importet Beneficiorum diminutionem, generaliter, & indefinite hanc facultatem negant collatoribus ordinantis, & quibuscumque alii Prelatis, qui sint inferiores Papa, cui credunt singulariter, & privative talem facultatem competere, ex illa ratione, quod ipse tantum derogare potest iuris Canonibus, prohibentibus conferri beneficia cum aliqua diminutione.

Contra vero opinio probabilior est, magisque recepta, quæsitiones veriscentur mox recensenda requisita, ex eo quod

nullum desuper habeatur Juris Ecclesiastici obscurulum arque ubi requisita veriscentur, dicenda venit potius res commendabilis, ex infinitis eodem cap. præcedenti, & in sua pensionum sede, ut infra, ubi reconsentur auctoritates, idèque difficultas (& quidem magna) ob quam nimil rarus, penèque nullus est hujusmodi reservationis usus, constituit in requisitorum verificatione, que sunt.

Primo, ut nulla præcedat pactio, vel non adjiciatur condicio, que recipiat substantiam collatione Beneficii, que alia non fieret, sed solum quando patre, & sincerè facta collatione adjiciatur istud unus tanquam indicatio, seu definitio illorum pauperum, in quorum subventione, ad Sac. Canonum præscriptum, pars fructuum erogantur debet.

Secundò quod reservatio fiat in certa quantitate, non autem in quota fructuum, ex illa differentia ratione per aliquos DD. assignari solita, quod quando est in quota, importare videatur quoddam jus, vel servitum super substantia beneficii, idèque veriscentur collatio cum diminutione. Et quoniam ista distinctio probabile rationem habere non videatur, quoniam ubi reservatio est in fructibus, non autem in utructu, non tangit substantiam, neque inducit diminutio, vel divitio, iuxta receptam fealdarum propositionem, eodem Cap. præcedenti infinitam, ac propter ea nil referat, an fructuum reservatio fiat in quota, vel in quantitate; Nihilominus cum desuper expressam non habeamus, legem in contrarium, cum haec recepta Doctorum traditione procedendum venit.

Tertiò ut reservatio fiat in certa quantitate, & in parte exuberante, ergo iuxta subventionem pauperum, ultra id, quod necessarium est pro beneficiis congrua subventione, & servitio, alisque indigentis Ecclesiæ.

Quartum reservatum consistit in paupertate pensionarii, juncta cum iusta causa de futuro, vel etiam de præterito, ob quam iusta sit illum providere, puta in causa de futuro, ut provideatur pauper scholaris ad hoc, ut valeat studiis vacare, atque se idoneum reddere Ecclesiæ servitio, cum similibus, vel in causa de præterito, iuxta causam peractum in hujusmodi materia se de præterito, iuxta causam, qui dicitur Ecclesiastica, in munere Vicarii Generalis, cum similibus.

Quintum est reservatum, ut pensio non imponatur in perpetuum, & super Ecclesiæ, vel Beneficio, sed gravetur iolum personæ proposita, donec ipse erit postessor, adeò non officia successorum, vel ipsum beneficium pro tempore, quo vacat; Et quod respectu pensionarii non sit perpetua pensio, sed solum durante indigentia, & causa, qua cessante, cesseret, ad regulam Cap. Cum cursivea.

Et demum, ut tam beneficij opulentia, siue excrecentia fructus, quām paupertas pensionarii, & causa justificetur abunde, quām ex assertione ipsius Ordinarii Collatoris, qui reservationem fecit, ex regula quod in prohibitis non statutæ assertione facientur.

His autem sic stantibus, quibus resultat, quod hic est inexcusabile lumen labyrinthi, sequitur quod penè in omnimodo defuderitudine abierit ius pensionum, sed quando Ordinarius, qui potest providere beneficium pingue cupit, ut super illo aliquo reservetur pensio, curat, ut ille, qui provisoriem habuit, obtineat à Dataria novam provisionem beneficij, ita que occasione fiat reservatio pensionis, eodem modo, quod si in prævious reservatorum, vel affectorum, dum Dataria non solet revalidare, vel approbat res reservations, quae fiant per Ordinarios, ac propter ea non veniente defiderunt dicta requisita; Et per consequens Ordinarii curant ita obtinere reservations pensionum ad favorem conjunctorum, vel familiarium, idèque circumspicere per Datariam in hoc procedi debet, neque se facilem reddere.

Procedunt hec pro regula generali, iuxta terminos, seu verius, iuxta intentionem, vel rationem juris communis, quæsitiones in Prælatis Papa inferioribus, non reservetur facultas specialis, quæ refutetur ab explicito privilegio Apostolico, vel ab illo implicito, quod deduci potest à statutis habentibus Apostolicam confirmationem in forma specifica, vel ab immemorabili, seu centenaria possessione, cuius vigore idem privilegium allegare potest, ut exempli gratia est Magnus Magister Hierosolymitanæ Religionis, qui ex stabilitatibus Religionis, & Apostolicis Constitutionibus habet hanc facultatem reservandi super Commandis, & Prioratibus Religionis pensiones, cum re-

restrictione tamen ad professos ejusdem Ordinis, concessa solum sibi habilitate per novas reformationes Capituli generalis anni 1631, concedendi pensiones pueris, vel adolescentibus, quoniam non profesis, qui in certo numero addicti sunt ejus servitio, vulgo Paggi numerupati, unde intrat quæstio, an sint capaces reinvendi has pensiones, quoniam professionem non emitant, postquam dimisi ab hoc servitio, expletaverit illam aetatem, in qua proficeri tenentur, aliaque ista facultas restringit pueris, & prælatis, ut exerceri non possint super Commandis Cabinetis, neque excede poli quinta partem fructuum, minime exerceri cum debitibus Religiosis Iuste que cadem facultas exercetur per illos Reges, & Principes, qui sunt Magni Magistri, vel Rectores aliarum militarium Religionum, late reconsentrum in fede juridictione; m & in opaculo de Religio prædicto. Quoniam in distis aliis Religionibus cadere possit non improbabile dubium, an sint vere, & proprie tales, qualis est dicta Hierosolymitana, vel potius sunt piae militiae per Sedium Apostolicum approbatae, adeò illarum Comendie, & Prioratus habent istam nuncupationem per quamdam assimilationem, non tamen sint vere beneficii Ecclesiastici, ut in ful sedibus advertitur n. & ex quo pender an istæ pensiones sint vere Ecclesiasticas, vel potius temporales.

Opinatur vulgo, cujus iudicium efformari non selec-

tscientifice à ratio, vel discutit, sed ab eo, quod videt de facto, quod aliqui Reges, & Principes, præfertim ultra montes, qui habent ius præsentandi, vel non invadant ad alias Catedrales, & Metropolitanas, ac Abbatiales, habent haec facultatem reservandi super eis pensiones, dum ista ab illo pro libito conceduntur, & distribuuntur pensionis ei gratis, & benemeriti. Dicenda verè est opinatio vulgi ignari, quoniam reservatio fit per Papam in actu prædicti Ecclesiæ in Concilio, vel extra pro personis nominandis, quæ nominantur postea per dictos Reges, vel Principes, sub hac legi contentum tali reservatio, & sic est simplex nominatio, eodem modo, quo sequitur in ipsarum Ecclesiæ prævious, idèque quædā nominatio, nominati debent expediri litteras Apostolicas, sine quibus pensiones exigere non possunt, sub illa pœna, de qua infra Cap. XI. eademque erronea vulgi opinatio dignocitur in beneficiis de jure patronatus laicorum, quoniam solent quidem patroni curare reservacionis pensionum pro personis eis gratias, quando pœna sunt beneficia, sed id fit per Papam, & per Datariam, eodem modo, quo in Ordinariis est superius dictum, quoniam in hoc stylus non sit semper uniformis, sed ille pendat a genio & sensu Pontificis pro tempore regnantis, dum aliqui Pontifices coniuerunt nimirum effe ad id faciles, alii vero, & converso nimirum difficiles, adeò raro, & non nisi ex valde iusta causa id admittatur, ita que est praxis prædictis Pontificatus, idèque non est materia capax reguli certar. Videatur tamen, quod utrumque extremum sit fictio, cum numia facultas caufatur, ut patroni præsentant parum dignos, qui sunt promptiores ad ferendum omnes pensionis, & è converso durum videatur, ut qui habet ius præsentandi ad pingue beneficium à suis majoribus fundatum, cogatur extraneum ditare, & non posse aliquem ejus filium, vel coniunctum indigentem de aliquo honore suffidio providere, idèque pro facti qualitate, & circumstantiis materialia regula donum videatur.

a In relatione Curia dicitur, num. 35. b Eodem dicitur, num. 37. & seqq. c De Regal. dicitur, num. 27. & seqq. de preciamento, dicitur, 2. & 6. & alibi a de Jure patr. dicitur, num. 14. & 15. e Eodem titul. de Jure Condit, eodem tract. cap. 1. num. 24. f Tondit de pensione cop. 1. h de benef. dicitur, 26. i de bis dicitur, 40. & 41. de pensione, ubi allegantur Ancharen, Felin, Rubeff, Garz, Gonzal, Tondit, Barbos, & alii. l de bis habetur in illi de pensione, dicitur, 42. aij. 89. & dicitur, 82. m de Jure patr. dicitur, 92. n dicitur, 92. de jure patr. dicitur, 8. de fiduciomis, dicitur, 20. de jure patr. & alibi.

De Personis, ad quartum favorem pensiones reservari possunt, & quemam sint illarum capaces, vel incapaces.

S U M M A R I U M .
A Gitur solam de capacitate, ad effectum sequendi, non autem ad effectum retinendi, quoniam clerici conjugati, quoniam habeat requisita pro fori privilegio, non tamen est capax a sequenti pensionem Ecclesiasticam, dum ab illo Indulso Apostolico per statutum conjugalem amittitur

tur penitus alias validè obtenta , ut infra in dicto Cap. 20 . & alteram quod sit clericus fæcularis , non autem regularis professus in aliqua approbata Religione , quoniam si professio in Religione cauit , pro regula generali , amissionem pensionis jam obtentæ , ut eodem Cap. 20 . multò magis cauatur incapacitatem ad obtinendum alias pensiones , quā illas super beneficis proprieis Religionis , in qua id sit in ufo , ex infunatu Cap. præcedenti , occasione agendi de Religione Hierosolymitanæ .

20 Capacitas autem ob clericalem qualitatem desideratur de tempore reservationis , adēdūt non sufficiat , si superueniat , etiam ante expeditionem litterarum , cūm requiratur de tempore datæ gratiae , nisi ista concepta sit sub conditione futuri clericatus , eademque capacitas , desideranda quoque venit in translatione , quae noverit rationis speciem habet , ut infra Cap. 18 . ubi agitur de materia translationis . Cadere tamen solet dubium in illis pensionibus , quæ referuntur per Papam , pro personis nominandis super Ecclesiæ , quæ provident ad præsentationem , vel nominationem Regum , & Principum , qui nominare quoque solent pensionarios , ad quorum favorem littera Apostolice expeduntur , ex infunatu Cap. præcedenti , quoniam dicti Reges , & Principes solent quandoque diu differre nominationes , easque facere ad favorem personarum , quæ sint quidem capaces de tempore nominationis , sed incapaces de tempore reservationis , sed quoniam de hoc puncto particulariter agitur in sua fide , idcirco ad ibi deducta sufficiat relatio .

21 Ac etiam conclusio , quod capacitas requiratur de tempore reservationis , & non sufficiat superueniens , procedit in pensione ; quæ pure , & perfectè referetur de tempore , quo beneficium vacat , quāvis effectu datur per aliquod tempus , vel aliquem casum , juxta illam speciem reservationis , de qua infra Cap. 7 . fecus autem ubi agatur de reservatione super beneficio pleno , de confessu postessoris , juxta speciem , de qua Cap. 8 . quoniam tunc sufficit capacitate adesse de tempore prestiti contentius , per quem gratia perfectionem recipere dicuntur . g Quāvis de hoc nimis dubitari posse , quando in supplicatione , & in litteris narretur clericus , cūm tali casu ad validitatem gratiae requiratur clericatus de eo tempore , super quo maturius est confiderandum .

22 An autem censuræ excommunicationis , suspensionis , & irregularitatis , posito etiam clericatu , cauferent incapacitatem aseqüendi pensiones eodem modo , quo illam cauferunt ad aseqüitionem beneficiorum , superficialiter , agendo de excommunicatione , tractat modernus , qui de hac materia tractat edere professus est b̄tque inclinat in negativam , ex fundamento clausulæ , teque absolvit in litteris Apostolicis adjici solita . Leve autem iudicatum fundatum videtur , sed ex aliis rationibus eadem negativa probabilitas videtur , quāvis non improbabilis dici mereatur opinio contraria , utpote majorum auctoratum numero munita , ex latius deductis in sede pensionum iac etiam infra Cap. 10 .

23 Quāvis item assumptio militis , vel alterius officii fæcularis , & incompatible cum statu clericali caufer amissionem pensionis jam obtentæ , ex deducis infra dicto Cap. 11 . Nihilominus est ad favorem illius , qui talen statum incompatible assumptum , referetur penitus , ipseque habita notitia reservationem acceptet , illiusque beneficio uti volens determinet , deseruo ultimo statu militari , vel alijs incompatible , priorem clericalem reassumere , non videbat quid prohibeat , dum non prohibetur habitum reassumere , atque gaudent omnibus clericibus privilegiis . Neque id repugnat superius infinita propositioni , quod facilis quis repellitur à jure aseqquendo , quām privatetur jure aseqquendo , quāvis hic effectus non provenit à privatione , vel ab incapacitate , quae facilis inter in uno , quām in alio casu , sed provenit à diversitate rationis , quoniam quando quis possidet pensionem Ecclesiasticam tanquam clericus , dum voluntariè eligit statum clericatus contrarium , ita voluntariè abdicat à se istud jus , eique implicitè cedit , quod non debet impedi novam aseqüitionem , quam obtinere potest in postmodum rea sumptu statu clericali , ad instar illius clerici , qui transitum facit ad statum conjugalem , ob quem amittit pensionem , quoniam uxore mortua , vel alijs dissoluto matrimonio , quoties non obstat impedimentum bigamiae , non prohibetur regredi ad statum clericalem , & fieri capax novarum pensionum .

Aliquæ militia , per Sedem Apostolicam approbatæ , ha-

bent Apostolica indulta , ut earum professores sint pto certis summis pensionum capaces , non obstante conjugali statu , & bigamia , & quāvis non incantad in habitat , & tonsura , ut sunt præsertim milites Lauretanæ , & milites Sancti Stephani , ac etiam illi Sanctorum Mauritii , & Lazari , ex conflictus . Pii IV . § . 48 . to . 2 . & constitut . 102 . Clemens VIII . § . 13 . & constitut . 46 . Pauli V . § . 5 . tom . 3 . Verum intrat dubium , an hæc indulta suffragantur solum pro retentionem jam legitime aseqüentiarum pensionum in statu clericali , non autem pro nova aseqüitione sine dicta qualitate , & probabilitas videtur , ex deducis in sua fede . k

a De pension . disc . 1 . 2 . 10 . 46 . & seqq . & disc . 10 . & alibi in quib . allegantur autoritates . b disc . 2 . & 10 . de pension . & in alis , ut supra & infra cap . 20 . ubi de aseqüentia pensionum , & beneficiorum . c De Benefic . disc . 5 . nu . 3 . & infra dīs . cap . 20 . d De benefic . disc . 70 . & 71 . i Eod . disc . 10 . & disc . 82 . de pension . g Eodem disc . 10 . h Tendit . quæst . 66 . i De pension . disc . 82 . k De pensionib .

De variis modis , cum quibus pensionum reservationes fieri possint , & solent , & de reservatione fructuum .

S U M M A R I U M .

1 D E reservatione fructuum , an sit idem , quod pensio . Quid reservatio habeatur tanquam pensio , ad effusum transversi pensionem super fructibus .

2 E conuerso , reservatarius habebat tanquam titularis circa Constitutione Urbani VIII .

3 Reservatarius fructuum assimilatus ususfructuari , & habet majus jus , quām pensionarius .

5 Sed non habet participationem in jurisdictione , vel administratione .

6 De variis modis , cum quibus pensionum reservationes fieri solent .

7 De reservationibus perpetuis , & temporalibus ad favorem manus mortuæ .

C A P . V .

M Agis generalis distinctio , circa modum reservationis , de quo in præsenti agitur , est inter reservationem , quæ fiat in certa quantitate pecuniaria , juxta frequentiorem , & communem usum pensionum , & illam , quæ fiat de omnibus Ecclesiæ , vel Beneficii fructibus , vel de illorum quota , reservando Titulari congruum , seu portionem in quantitate , vel in aliqua parte , seu quota fructuum ; Itaque posterior species reservationis fructuum , pro communi loquendo usu , venire non solet sub nomine , vel vocabulo pensionis , sed explicari cum proprio , & peculiari vocabulo reservationis fructuum , idēque non pensionarius , sed reservatarius fructuum dici solet , quāvis ad certos effectus hæc reservatio habeat speciem pensionis , ut præterea legitur circa indultum Cardinalibus , & alii concedi solitum transferendi pensiones viue ad certainam summam , quoniam exerceri potest facultas transferendi in quantitate , quāvis eius pensio talis non est , quoniam ad hunc effectum reservatarius fructuum habetur loco pensionari .

8 E conuerso ad alios effectus idem reservatarius habet tanquam titularis , qui contendat cum pensionariis , ut exempli gratia sequebatur , quando ante nostram Innocentianam Constitutionem procedebatur cum Constitutione 21 . Urbani VIII . super prohibita translatione illarum pensionum , quæ excederent summam fructuum , ut de ista in invaliditate opponere possit reservatarius fructuum , tanquam principalis interestatis , quāvis titularis non curat opponere , juxta declarationes factas ab eodem Urbano Octavo in plena Signatura Gratia b . & magis practice super alia Constitutione 113 . ejusdem Urbani Octavi , per quam disponit non suffragari indultum transferendi pensiones super Ecclesiæ , vel Beneficis possessis per Cardinales , nihil istorum consentias accedat , ut felicitate locum habeat , quāvis Ecclesia , vel Beneficium possideatur per non Cardinalem , qui verè sit Titularis , quories Cardinalis sit reservatarius fructuum , quia reservans , & ratio Constitutionis verificantur , atque interessat est potius Cardinalis reservatarii fructuum , quām titularis .

Nimis autem ratus est in præxi hic modus , dum solem practicari solet cum Cardinalibus dimittentibus Ec-

Ecclesiæ , vel Beneficia , ad favorem conjunctorum , vel familiarium , sive benevolorum cum ista reservatione in totum , vel in quota , iteque modus , ut inlinatum est supra Cap . 3 . reputatur diversus ab altero reservationis pensionis in certa quantitate , ut officia ipsam Ecclesiæ , vel beneficium , cuius formale servitatem , vel diminutionem importet , tanquam speciem ususfructus d , unde properet denegatur ordinario Collatori , vel alteri Praelato inferiori , faciendo hanc speciem reservationis , quamvis etiam haberet facultatem referendari pensiones in forma confusa , id est in quantitate . Et quāvis ratiocinando , probabilitas est , hanc differentiam non subsistere , quoties reservatio est in fructibus , non autem in ususfructu , vel jure percutienti ipsam substantiam , juxta distinctionem Feudistarum eodem Cap . 3 . insinuatam , dum reservatio fructuum , quāvis universalis , refutatione , vel alio actu non est prohibita , ubi non sit in ususfructu , vel alio jure . Reservarius enim fructuum , quāvis universalis , eodem modo , quo dictum est de pensionario , nullam habet participationem in jurisdictione , vel præminentius , & administratratione Ecclesiæ , nisi speciale , & expressum adhuc induitum , ut cum magna discussione decisum fuit per Rotam in controversia pendente inter Titularum , & reservatarium fructuum cuiusdam Ecclesiæ Cathedralis , atque cum hoc jure vivitur .

Agendo itaque de altera specie magis propriæ , & frequenti reservationis pensionum in quantitate , quamplures sunt modi inter se diversi , cum quibus huiusmodi reservationes fieri solent .

Primus etenim modus magis propriæ , & connaturalis , magisque frequens est inter reservations , quæ per Papam fit motu proprio , & purè ulli Ecclesiæ liberte collationis vacante , ante eius provisionem , vel in actu providendi , ad favorem certæ , vel certarum , sive pro personis nominandis . Alter est modus reservationis pariter motu proprio , sed cum aliqua conditione , vel qualitate , puta in Cathedralibus , dummodo remaneant mille pro Episcopo , & in Parochialibus , dummodo remaneant centum pro Rectore , sive in Ecclesiis , quæ provident ad Regum , & principium præsentationem , vel nominationem , dummodo pensiones non excedant tertiam partem fructuum , ut practicatur in Ecclesiis , quæ sunt ad præsentationem , vel nominationem Regis Catholicorum , tam in Hispânia , quam in India , vel in Italia , aliusque ejus Dominis , vel dummodo non excedat quartam partem , ut practicatur in Ecclesiis , quæ sunt ad præsentationem , vel nominationem Regis Portugalie , tam in ipso Regno , quam in Indis . In Ecclesiis enim , quæ sunt ad præsentationem , vel nominationem Regis Christianissimi , ex condicione , & quæ non debet decessit processu consistoriali .

5 Quid reservat , angustia habeat clausulam Dummodo , et non habeat .

6 De clausula Dummodo adiici solita in Ecclesiis ad presentationem , vel nominationem Regum .

7 Quando clausula Dummodo non faciat gratiam conditionalem .

8 Quare gratia reservationis non habeat viam exequitatem , quædamque conditionalis .

9 De inconvenientibus pensionario pre judicialibus , ubi reservatio est conditionalis .

10 De cautela , cum qua præstata inconvenientia cessat .

11 De inconvenientibus refutantibus ex ista cautela .

12 De reservationibus ad supplicationem , cum narratio valoris per aconsensum , exemplificatur .

13 Quid operatur ad favorem pensionari posse exigiendi .

C A P . IV .

Q Uando super vacante Ecclesiæ liberte collationis per Papam , vacatione durante , vel in actu providendi , fit reservatio motu proprio (stylus est faciendo) que sit pura , nullam habens adiectam conditionem , vel clausulam restriictivam , tunc , & si valoris fieri mentio , pensionarius tam pro litterarum exequitione nulla premittit justificationis obligationem , vel necessitate , præterquam super ejus clericatus , quoties reservatio exprelse facta non sit pro laico , cūm in dubio , ut alijs dictum est , hoc non presumatur , sed pensio censenda sit Ecclesiastica , pro cuius capacitate necessarius est clericatus , idēque valoris , aliorumque narratorum justificatio per ipsum non est facienda . Idque planum est in aliis Ecclesiis , in quibus non verificatur spiritualiter matrimonium ratione cure sacramentalis , vel jurisdicitionalis , & formalis administratio , ut fuisse Beneficia simplicia , ac etiam servitoria , quæ sunt Canonicas , & Beneficia , vel Capellania in Cathedralibus , & Parochialibus , in quibus ratione dictæ curæ , & administrationis Concilium Tridentinum præsidit , ut reservari debet præcipua , & immunitis ab operi pensionum congrua Episcopali in mille , & Rectoris Ecclesiæ Parochialis in centum , quoniam si fiat super huiusmodi Ecclesiæ reservatio puræ , & sine clausula adiici

folia . De his itaque modis , quomodo inter se differant , & quales sint unius , vel alterius modi , vel speciei effectus , agitur in Capitulis sequentibus , & in operis progressu . Darunt item altera species reservationis pensionis insolite , & irregularis , quæ fiat ad favorem manus mortuæ , puta aliquos Ecclesiæ pro fabrica , vel sacrificia , alii que indigentes , vel aliquos Hospitalis , aut Collegii , seu Monasterii , vel simili corporis facti , & intellectualis , & ista reservatio duplenter sequi solet , vel scilicet in per-

soluta *Dummodo remaneant mille pro Episcopo, vel centum pro Redore*, non per hoc praefata Conciliari dispositioni derogatum censetur, nisi expressa sit derogatio, ideoque *eadem clausula subintelligitur, quamvis provisus reservatio pensionis consentium praefet, quoniam ille praefitus censetur ad alios effectus, pensionario summi proficuum, firma tamen remanente ista congrua Conciliari.*

Creditur tamen quandoque *Rota Romana, cum cuius auctoritate aliqui moderni processerent, ut id procedat* 3 *quidem in Ecclesiis Parochialibus, non autem in Cathedrabis, in quibus ubi non adiudicatur clausula expressa, dummodo remaneant mille, non suffragetur tacita, vel subintelligenda, adeo remaneat solum Titulari jus pertendit congruam alimentarium, non autem Conciliare, ex illa differentia ratione, quod Ecclesiae Cathedrales, sub quarum genere ad hunc effectum veniunt etiam Metropolitanas, provident in Consistorio, praevio processu coram Papa, vel coram Cardinali deputato, qui Ponens nuncupatur, quo mediantur habetur informatio,endum de vita, & moribus, aliquis necessariis requisitis promovendi, sed etiam de statu Ecclesie, ejusque valore, & oneribus, exinde sequitur quod quando ex processu constat quantus sit valor, & tamen quod Papa ita gravat Ecclesiam pensionibus, adeo non remaneant mille, ita implicite derogatur dictum praefata Conciliari taxaz. dum in hoc differt praesertim istud Concilium Tridentinum, quamvis Occumenticum, & generale ab aliis Conciliis generalibus, quo non indiget illa expressa, & speciali derogatione, quae in aliis est necessaria.*

Verum id non videatur commendabile, five expressa, five tacita, & implicita sit derogatio, quoniam pro dignitate Episcopali, & pro oneribus, que Episcopo incumbunt, etiam modica videatur haec taxa, cui cum adeo maturo consilio facta in Concilio Generali, non videatur derogandum, atque manifestus videatur error adhuc effectum reservationis pensionum regularis valorum cum processu confessoriali, quoniam notissimum est, hujusmodi processus quodammodo esse potius ceremoniales, dum ab ipsi promovendis perquiri, & iudicii solent testes aliquantum in ea regione versati, & qui loquuntur de proprio iudicio, vel de communis fama, non solum frequentiter, sed semper est fallax, cum tam ad probationem valoris requirantur testes bene informati, unde propter ea reveratur res difficillima probationis, ex late deductis in Se- de Beneficiali. ac etiam infra Cap. 12.

In hoc autem dignoscitur differentia quando ista clausula *Dummodo expressis adiutur, & quando faciat reservatio ne purè illa subintelligitur, quoniam priori casu reservatio dicitur conditionalis, ideoque ubi pensionarius non sit in possessione exigendi, sibi incumbit onus justificandi, quod remaneant mille, vel centum d. in alio vero casu, quia pensionarius fundatam habet intentionem in gratia pura, Titularis autem pro fundamento sua exemptionis allegat, quod non adiutorio pro congreu, idcirco ex regula, quod res in sua exceptione dicitur actor, talemque pensionem gerit, idcirco sibi incumbit onus probandi valorem, & justificandi, quod non remaneant mille, vel centum; atque hic videatur nimis proficuum effectus, aliquod rationis fundamentum habens, quod reservatio sit purè, & abique clausula, *Dummodo*. Alter autem superius enunciatus implicita, seu virtualis derogationis Concilii Tridentini, non placet, atque probable rationis fundamentum habere non videtur.*

In illis vero Ecclesiis Cathedralibus, vel respectivae Monasterialis, & Parochialibus, que non sunt liberae collationis, sed provident ad presentationem, vel nominationem Regum, & Principum, adiutur quoque dicta clausula *Dummodo*, que tam non diriguntur ad congreu, à Concilio Tridentino in certa quantitate, ut supra taxatam, sed juxta stylos, in antecedente capitulo enunciatos, dirigitur ad quotam, nempe dummodo pensiones, que reservantur, computatis etiam antiquis, tertiam, vel respectivae quartam, aut aliam fructuum quotam non excedant, atque pariter dicitur gratia conditionalis, quoniam pensionarii incumbit justificare, dum regulariter clausula *Dummodo* inducit conditionem, quando tamen percutit ipsam reservationem, fecis autem si ista sit pura, dicta vero clausula percutiat diversum effectum, quia nempe praecedat clausula, *Etiam si alia Et. deindeque adiudicatur clausula Dummodo omnes Et. quoniam tunc non reddit gratiam conditionalis, f. niuimque refert id inspicere, ob magnum effectum Titulari, vel respectivae pen-*

sionario proficuum, vel prajudiciale, exinde resultantem.

Sed quoniam quando reservatio sit conditionalis, quia 8 concepta cum dicta clausula *Dummodo*, five ista percutiat quantitatem, five quotam, ut supra, experientia docebat, quod huiusmodi gratis pro frequentiori praxi inutiles remanebant pensionariis, quinimò potius damno, & prejudicialeis eis erant eodem modo, quo supra in Cap. 1. dictum est de Constitutione Urbani VIII. quoniam ipsi incumbente gravi onere justificandi concludenter valorem, deducit oneribus, quod eft nimum incommodum, & difficile, juxta ea, que latius, & ex professio habentur in Sede Beneficiali ad hanc materiam probationis valoris g. & quod magis est, congerentur subfinire longam, & dispensando item per tres conformes, quoniam licet ipse littera Apostolica reservationis habeant viam exequitatem, & non admittant appellationem fulpifiniam, nihilominus ista datur non ab ipsius litteris, earumque executione, sed à declaratione Iudicis explicita, vel implita super sufficienti justificatione valoris, dum id pendet a probationibus extrahens b. Exinde sequitur, quod vel pensionarii decedant ante finem litis, vel quod ab ista defatigati, & depauperati, eam deferebant, adeo beneficium convertere in maleficium. Hinc nostra aetate adiutiva est cautele, per quam è converso inutilis ut plurimum remaneat dicta clausula *dummodo*, adiecta ad favorem Titularis, adeo idem resulteret effectus, ac si reservatione esset pura, & sine dicta clausula, quod scilicet cogitur Titularis, non quidem coactione precisa, & directa, sed indirecta, & cautativa, quando cupit Ecclesiam obtinere, non solum praefatur simpliciter consensum, qui non alterat naturam actus, neque ceſſare facit conditionem, sed quod se ferret bene informatum de valore, quodque si remaneant mille, vel centum, five quod pensiones non excedunt tertiam, vel quartam, autem quotam, affundendo in eos probandi contrarium, & quae assumptione exinde resulteret quamvis expresso non fiat, ideoque ad amandum sequitur idem effectus, de quo supra Cap. 1. quoniam Titularis ita præmit onere justificandi valorem, quod exigit tres conformes in iudicio ordinario, & interim cogitur solvere pensionem, abisque probabili spe recuperandi in indebet solutum, adeo duplicita graviter pensione, vel onere i. unde propter ea edocemur, quod illa medicina, quae adinventa, est ad occursum unius malorum, aliud malum forte magis producit, quodque verisepcitur vulgatum adagium, quod in Syllam, cupiunt vitare Carydium.

Speciem item reservationis conditionalis habet illa, que non sicut mortuus proprius, sed ad supplicationem explicitam, 11 vel implicitam, ut verificatur in illa pensione, que ex causa refugionis referetur ad favorem refringentis, vel alterius, in eius gratiam, ac etiam in illa, que reservetur inulta, & contemplationem Ordinarii Colatoris, juxta insinuata supra Cap. 3. quod scilicet valens provide re beneficiu*m* illius ordinarii collationis, cupiens vero ad favorem pensione sibi grata aliquam, reservari curat, ut capit propositio Apostolica, ad effectum, ut dicta reservatione sequatur, five ubi idem sequatur, ad instantiam, & gratificationem Patroni super beneficio de jure patronatus, & magis ubi agatur de pensione voluntaria, beneficio pleno, quoniam in his casibus, cum non soleat retenerari pensione ultra tertiam partem fructuum, & in parochialibus ultra quartam, ita ut *Papa cum illo praefusso* gratiam concedat, alius non concessurus, ex inde sequitur, quod pensionarii onus est adiutare, quod est modus, quo superius insinuatum est in reservatione expressa, & conditionali per clausulam *Dummodo* Et. nisi eadem adiutare cautele, de qua supra, cum tunc idem resulteret effectus, per quo obstat potius, quam pro validitate gratiae consensus Titularis adhiberi solet.

Quasi possesso exigendi, in qua Titularis constituit pensionarium cum solutione unius termini, vel etiam aliquis partis, quamvis modice, in causam tamen, seu partem integræ pensionis, quod sufficit, eumdem operatur effectu non quidem omnimodum, sicut operatur dicta cautele transferendi onus in Titularem probandi concludenter valorem, sed in aliqua parte, scilicet pendente iudicio ordinario justificationis valoris, terminando per tres conformes, ut interim ex remedio populi retinenda, Titularis cognatus solvere pensionem, adhuc tamen onus est pensionarii justificare valorem; cum Titulari sufficiat pro impugnatione reservationis intentare istam actionem, quae negotiora dicitur. ^m

Differunt autem inter se iste duas cauteles, quod prior, sim-

nempe consensus qualificati, ut supra, uno respectu magis proficua est Pensionario, alio respectu est magis remota, minime proficit, quoniam suffragatur solum contra consentientem, non autem contra successorem, qui similem non praestiterit consensum, è converso autem posterior cautele, scilicet possessionis, uno respectu minus operatur circa obligationem justificandi valorem, sed alio respectu magis proficua est, quia operatur etiam contra successorem, ut infra Cap. 16.

^a Add. ad Greg. dec. 57. n. 11. & ad Barat. dec. 26. n. 17. Tandem de pensionib. cap. 14. num. 32. & seq. cum dicta dec. 2. de pension. n. 6. & alibi. b. De Pension. dict. 2. ex n. 6. & dict. 52. sub n. 5. c. De benef. dict. 90. d. Dict. 2. ex n. 5. Eod. dict. 2. ubi correspondantes, f. De Benef. dict. 90. num. 51. de Pens. in Summ. n. 37. & 107. g. dict. 90. h. Intra Cap. 12. i. Rota coram Celsi dec. 346. de Pens. dict. 6. n. 3. & dict. 91. n. 2. de Benef. dict. 90. n. 48. l. De Benef. dict. 90. n. 37. m. De Pens. dict. 11. & seqq. n. 43. o. 46. q. sed tit. m. Dict. dict. 90. n. 43. & 46.

De Apostolica reservatione super Ecclesia, vel Beneficio vacante eventuali, si, & postquam anti- quae, una, vel plures pensiones cessaverint.

S U M M A R I U M .

1. Qualis sit reservatio eventualis.
2. Questiones in hac specie cadent mortuo Papa, que eas facit, antequam effectus fortiori.
3. Quare non procedatur remissio, & quando ita procedendum sit.
4. De vita superfluitatis, quando excusabile, & non dannabile.
5. De eadem questione cadente in investituris feudalibus & emphyteoticis in concessionibus officiorum, & in exceptuatis beneficiorum.
6. Que sunt rationes dubitandi de his reservationibus.
7. Gratia concedibilis dicitur imperfecta recipiens pensionem, quae puritate cordis.
8. De ratione voti capitandi mortis.
9. Non procedit in feudi, & de ratione.
10. Multo minus in beneficiis, & pensionibus.
11. Quod generaliter ista ratio voti capitandi mortis non attendatur.
12. De ratione supplancementis successoris.
13. Quare non inter distinzione inter Principem supremum, & inferiores.
14. Denegantibus potestatem Papæ faciendi has concessiones preventivas.
15. De differentia inter concessiones temporales, & istas beneficiales, & pensiones, vel spirituales.
16. Quod ratio supplancementi non causet nullitatem, & quare.
17. Laudatur quod Pontifex successor revocet istas reservationes adiuncte illis.
18. De inconvenientibus, que ex ista specie reservationum resultant.
19. De eadem conclusione, de qua n. 7. & an sit reservatio conditionalis, & imperfecta.
20. De operatione gratiae conditionalis, vel aditus imperfecti.
21. Quale sit subiectum pensionis.
22. Quando interres implicantia plurium pensionum super iste fructibus.
23. Si antiquae pensiones cessant in parte, an nova pensio eventualis subiectum in sola parte defacta prorata.

G A P. VII.

A balio moderno tempore inolevit quidam, forte passionem commendabilis ius faciendo hujusmodi reservationes eventuales, quod scilicet vacante aliqua Ecclesia Cathedrali, vel Monasteriali quae pinguis habeat redditus, adeo vero gravata sit pensionibus, vel reservatione fructuum, ut novarum pensionum sit incapax de praestenti, probabilitate autem ad breve tempus, ob gravem taxatam reservatarii, vel pensionariorum spertert capacitas, ipsa vaccinatione durante, vel in actu providenti fit aliorum pensionum reservatio, effectum fortitudina in toto, vel in parte, si, & postquam antiquae pensiones, vel fructuum reservatione in toto, vel in parte, & ad ratam cessaverint. Quando autem ista calus cessationis antiquarum pensionum, vel reservationis fructuum verificatur, adhuc vice legum formam habentes, cum quibus regulantur, & multo igitur magis idem dicendum est in Beneficiis, & pensionibus Ecclesiasticis, huic iuri civili omnino ignotis, & quod magis est eidem iuri tamquam laicali, non subiectis, & quae regulantur cum propriis, & peculiares legibus, & regulis beneficioribus. Ita quoque ad evidentiam comprobantem notoria, & inconvenientia praxi, quoniam longe magis proxime istud votum capitandi mortis intrare debet in reservationibus, cum reservationibus pensionum, quibus provisi gravantur, aut in coadjutoriis cum futura successione, & generaliter in omnibus gratiis expectativis, & tamen apud beneficitalias nunquam ista confirmatione habita fuit.

Clarius vero quoniam etiam in materiis civilibus, vel profanis, praefato iuri civili cognitis, & quae cum ejus 8

dispositione regulantur, ob morum, & temporum, ac etiam Religionis, & pietatis immutacionem in melius, ista mala presumptio in praxi non attenditur, nullaque

M iiii

istius voti suspicio, vel ratio habetur, dum illa intrare debet in qualibet successione necessaria filiorum, vel agnatorum, aliorumque coniunctorum, cum ordine primogenituræ, seu majoratus, vel proximioris sanguinis in Regnis, & Principatibus, nec non in feudis paci, & providentie, & in primogenituris, ac majoratibus, & fideicommissis, aliquo similibus successoribus certis, & necessariis; At etiam in venditionibus prædiorum, aliorumque bonorum ad vitam, & in cenis, aliquo iuribus viritaliis, nec non in donationibus cum reservatione plusfructus, vel cum obligatione alterius præstabilitis ad vitam; Ideoque ea, quæ in dicto jure civili, & apud ejus interpres theorice habentur, videtur potius proportionata Schola, & Academis pro Tyrorum ingenii exercendis, quam foro practico, etiam respectu illarum concessorum, vel in dispositione profanarum, quæ per inferiores fiant, eidem juri civili subiectos; Multo igitur magis ad effectum, de quo agitur, tam ratione subiecta materia Ecclesiastica, vel spiritualis, quæ dictum jus civile in nibilo recognoscit, quam ratione personæ facientis hujusmodi reservationes, quæ est privativa, & singulariter Papa, qui exemplum quidem est, etiam à lege Ecclesiastica positiva, dum in ratione coadiuva non recognoscit legem, nisi Divinam, adhuc tamen ex quadam coactione directiva, derivante à lege congruentia, & honestatis, aut pro regulationi eius voluntatis, & stylis, quodammodo, & per modum loquendi, subiacere videtur legiū Ecclesiasticis, & beneficibus. At quod leges civiles, & facultates, de quorum genere sunt illæ Romanorum, que juxta compilationem Iustini efformant jus civile, & communie, nulla penitus cadit ratio dubitandi, unde propteræ de maneflo convincunt errore illi, qui ratioscinis negligunt, atque cum sola auctoritatibus littera, vel cum regulis, & propositionibus generalibus procedentes, ad hujusmodi distinctiones, tam legum, & materiarum, quam etiam morum, & temporum non reflectunt, sed res, & causas confundunt.

Alter dubitandi ratio supplantationis successoris, & dispositionis pro tempore inhabili, & post exprimationem juri dispensantis, dependentiam habere videatur ab alia ratione, quæ relata est natura, vel qualitate reservationis, 9 quæ sit pura, vel conditionalis, ut infra, quoniam ubi verius est illam esse conditionalem, tunc inanis est hæc inspecio magis dubia, dum subteret alter clarior, & foliolor deflexus, superius insinuat, imperfectiones, & refectiones concessionis ob mortem, vel alia expiratum jus concedantis ante conditionis purificationem, sed quando probabilis dicendum est (ut verè dicendum est) quod ista censenda sit gratia, vel concessio pura, & ab initio perfecta, cuius effectu ad certum casum protracta fit, tunc quatenus ad istam dubitandi rationem pertinet ad rem non solum, penitus inane, ac superfluum est afflumere inpectionem in Regalium Sede, occasione officiorum, & in alia Sede Emphyteus peractum super distinctione inter supremos Principes, habentes potestatem derogandi legibus, & iuri tertii, & inferiori Prælatoris, vel Magistratus, quibus ista potestas non competit, quoniam certum est istam (peciem) reservationem fieri non posse ab Ordinariis, aliquo inferioribus Prælatoris, illamque singulariter, & privativa pertinere ad Papam, circa cuius personam licet aliqui fedistis, præterim Germani, & negentianis potestatem; Attamen quidquid sit in temporalibus, puta circa investitures feudales, aliquo dispositio, & 11 concessiones, quas Papa faciat ut Princeps temporalis ditionis Ecclesiæ, & in quibus etiam in Curia magis recepta est contraria opinio, ut ejus provisoriis iste deflexus non obstat ad canendum eum nullum, sed folum, ut id præbeat justum motivum Successori illas revocandi & non exinde inferi potest ad eum, vel effectum de quo agitur, beneficiorū felicitate Ecclesiasticorum, ac pensionum, aliorumque onerum super eis, dum in his, aliis que similius materis Ecclesiastici, & spiritualibus Papa disponit uti Papa, id est Offici Vicarius, & Universalis Ecclesia Caput, non autem tanquam Princeps, magna sequentem differentia dignocitur inter unam, & alteram potestatem, ex his, quæ alia plures deductæ sunt, atque præfertim in beneficibus, ut supra cap. 3. infinitum est, juxta opinionem in Curia passim receptam, & ubiqui apud Catholicos recipiendam, quod Papa est absolutus Dominus, & dispositor etiam de ipsius beneficiis eorumque substantia, multo magis circa illud onus, quod verè substantiam non afficit, ut supra in cap. 2. & 3. ac etiam infra pluries.

Considerando quoque quod, ut præfertim in materia

emphyteotica adveritur, etiam respectu Prælatorum, aliorumq; interiorum ista ratio prohibita supplantationis successoris non cauatur in validitate actus ab initio, & ipso 15 fo jure, cum dicatur esse in statu validitatis, donec vivit Prælator, vel alter inferior ob possibilitem, quod ipso adhuc vivente eatus sit, solumque operatur ut non afficiat Successorem, qui posse revocare, vel nolle stare actu, & e converso volens potest acquiescere, & non impugnare, & sic in gratiam ipsius Prædecessoris, non autem tertii, quod magis in Capitulo dicendum est; Ideoq; concludendum videtur, quod actus dici non debet infectus, sed quod ista confideratio iustum tribuerit possit motivum Successori illius re integræ revocandi, & quidem valde commendabiliter, quando fiat, ob plura inconvenientia, quæ ista moderna introductio producit. Quemadmodum enim, juxta stylum, præterim initio facilius currentis introductum, & continuatum, novus Pontificis initio Pontificatus solet facere. Constitutionem revocatoriam exemptionum, & franchitatem, aliarumque Camerae præjudicialis conceptionum, factarum per Prædecessorem, quando non sint ex causa verè onerosa, & correspiciens, magis autem proxime, & ad rem, antiquior est stylus per Regulas Cancelleriae, cujuslibet Pontificatus initio, revocandi uniones, quæ effectum adhuc non sint fortis; juxta ea, quæ super has regula unionum revocatoria habentur in Sede Beneficiali, ita multo magis deberet fieri hujusmodi abusivorum reservationum, alius effectum non fortitum, generalis revocatorio, ob quamplura inconvenientia, quæ ista parum commendabilis moderna introductio produce foles, & præfertim (ut nostra actæ praxis non semel docuit) quando per cestum, vel decepsum illius, in cuius provisione facta est haec reservatio, cui ipse confirmata præficit, juxta stylum, in pluribus enunciata Sede infinitum, vacat Ecclesia, adhuc antiquis pensionibus, vel antiqua fructuum reservatione onerata, eo quia istius nova reservationis eventualis, non de facili habet notitia, exinde sequitur, quod viri conspicui, & qualificati ad hujusmodi Ecclesiasticorum regimen sufficiendum de facili inducuntur, ob spem probabilem cessationis antea iurorum pensionum, vel reservationis fructuum, regulatam à gravi aetate, vel malia valetudine pensionariorum, seu referatariorum, postmodum vero, facta eis ab eis sperato, defectiisque hujusmodi novis, & occultis oneribus, accepti remanent, Ecclesiasticum alia regnum non suscipiunt. Et quod magis est, quandoque casus accedit, quod per mortem pensionarii, per quam onus, vel in totum cessare, vel in parte minu, & pro frequentiori contingencia, debet, & solet, ita potius auger, & fit maius, ut puta, juxta casum, quem sum expertus. Gravata erat quadam Ecclesia Metropolitana (alii antiquioribus temporibus valde pinguis, & solita supportare majus onus) pensione feitorum mille septingentorum, & quinquaginta, ad favorem cuiusdam Cardinalis, qui bene informatus de diminutione redditum, & antiqui status Ecclesie, oretenus benevolam practicabat cum Archiepiscoporum reductionem notabilis partis, contentus salum feitis mille, decedens autem dictus Cardinalis, in vii soliti indulti, transtulit dictam pensionem pro eadem rata feitorum mille, atque translatio effectum habuit, dum receptum est, quod hujusmodi eventuales reservationes non prædicant antiquis pensionariis, in facultate transferendi, ut infra Cap. 2. Detecit vero sicut nova pensio eventualis feitorum quingentorum monete. Unde propteræ onus Ecclesiæ, & Titularis actum fuit, eique expediebat, quod antiqui pensionarios non decesserit, quod si aliquod scandala prodixit, id est multo commendabilis videtur dicta revocatoria.

Demum quod tertiam dubitandi rationem, in qua principaliter infinitus plures enuntiatus modernus qui doctus quidem, & ingeniosus hujus Curia primi Ordinis Ad vocatus, in controversiis enunciatis in sua Sede, 1 fuit promotor, & acceritimus propugnator motivi, ut pater ex ejus jam enunciata consultatione, in theorice scribendo hinc inde concordabamus in principiis, vel conlusionibus in abstracto, discordabamus vero in concreto, sive in applicatione. Siquidem admittebam ego tamquam verissimam conclusionem ab ipso deduciam, latèque exornatam, quod gratia, & quæcumque alia dispositio conditionalis, vel alias imperfectæ expectans perfectionem à purificatione conditionis, vel ab alio actu perficiente, nihil de presenti ponit in esse, nullumque jus tribuit, quodque attenditur tempus, in quo sequitur perfectio, quod etiam in

in feudi, aliquo prohibiti receptum habetur, ut attendatur tempus afferens, vel alterius actus perficiens, & ut etiam dictum est supra in Cap. 4. de Clericatu, ut in pensione voluntaria, quamvis non adit de tempore referovationis, sufficiat adit de tempore confessus Titularis, quoniam iste perficit actum alias conditionalem, & imperfectum, cum similius; Discordantia verò erat in applicatione ad factum, quoniam verius est hujusmodi reservations, quoad substantiam, esse puras, & perfectas ab initio, atque solum differri effectuationem, vel executionem, eodem modo, quo habetur in donationibus inter vivos, quæ collata sunt in tempore mortis colatoris, quoniam aliud est ubi post mortem conferunt substantia, & aliud est ubi differt exequatio, vel effectu; Quod magis proxime habemus in eadem materia beneficiaria in unionibus, vel tupplicationibus, aut dimissionibus, vel super immutatione naturæ beneficiorum, post cessum, vel decepsum possessoris, quoniam ipsam superioris enuntiata regula revocatoria unionum, quæ adhuc effectum fortite non sint,clarè comprobatur istam veritatem, quoniam si unio collata post mortem possessoris est conditionalis, utique mortuo Pontifice, qui eam fecit, innatis est regula revocatoria, dum revocatio presupponit praexistentiam actus jam perfecti, cum similius.

Prout etiam concordabamus in altera propositione, ab eodem scribente nimis inculcata, de qua etiam supra Cap. 2. quod subiectum pensionis non est beneficium, neque ejus bona, sed sicut ejusdem beneficij fructus, super quibus pensio imponitur, unde manat quod pensionarius nullum jus in re, neque ad rem in beneficio acquirit, pullamque habet participationem in administratione; Discordabamus autem pariter in applicatione, feu verius fallacia est in consequentia, quæ exinde deducitur, quod sciencie impossibile sit subtiliter reservationem puram, & perfectam sine subiecto, dum tunc non aderant fructus, qui sunt pensionis subiectum, dum Papa disponere non potest super non ente, neque concedi, vel conferri potest id, cuius substantia non est in esse de praesenti. Verum in hoc consilire videatur fallacia, quoniam tunc ista impossibilitas, vel implicata intraret, quando super ipsius fructibus illius temporis jam alii pensionariis, vel referatario assignatis, ista nova reservatio fieret, cum eadem res non posset duous in solidum eodem tempore concedi, secum autem, ubi agitur de fructibus futuris, & percipliendi in tempore habili, quando cestatis antiquis impedimenti, commode potest cum eis istud novum onus adimpleri, cum nulla videatur subesse ratio, quæ id prohibeat. Siquidem etiam reservationes primæ, & omnino puræ subtiliter non possunt super fructibus illius anni, vel temporis, in quo sunt, sed adhuc intelliguntur factæ super fructibus futuris, qui singulis annis maturabunt, ex propositione, de qua plures infra, quod non sunt anni pensionis, quod sunt recollectæ fructuum, adeòt quælibet recollectæ debeat quilibet anno, id est, si reservatio conseqüentia, non posset prima, & pura reservatio subtiliter, nisi primo anno, & super fructibus tunc extantibus, quod utique vnam est afferere.

Subiectum itaque pensionis non constituit ipsius fructibus tunc extantibus, sed constituit in illa, quæ dicitur fructuum commoditas, habens tractum successivum, etiam longævum, absque eo, quod scindi, vel diminui, aut alia tangere dicunt ipsum corpus, vel ipsa substantia, seu causa productiva fructuum, ut receptum habemus in feudi, & officiis, aliquo prohibiti, & in liberò privato commercio non existentibus p. & in hac specie pensionum Ecclesiasticarum habetur intra Cap. 14. id est non videatur, quid prohibeat ut illa commoditas, quæ alii videnta vel alii concessa est ad vitam, vel ad certum tempus, non posset ex nunc purè, & perficie vendi, vel concedi alteri ad ejus vitam, pro eo tempore, quo prior commoditys cestava, eodem modo, quo vendito uni prædio ad vitam, juxta illum contractum, de quo in lede Emphyteus, & Venditionis q. possit ex nunc fieri alteri confitimus vendito, si, & postquam prima cestaverit; Idemque in conceptione officii vacabilis, vel in constitutione census vitalitatis, cum similius, cum implicata constat, quando eadem fructuum commoditas, contemporaneæ pluribus insolidum concederetur, illico effectum fortiture, neque super hoc item scribens videtur benificiare, quamvis enim exicit responsum objecto, ut porre contentiam in meo discursu jam publice luci edito r. 16. Quales rigores atendantur in hac specie.

Atamen adequatè non satisfacit, quia reverè non videtur posse satisfaci; Unde propteræ post controversias in vero que discursu, hinc inde enuntiatas; Cum altarium confimatum reservationum casus essent purificati, nil oppositum fuit, sed Titulares acceperunt. Cessabit autem ista quæsio, quando Successores Pontifices agant id, quod superioris dictum est in Cap. 2. quod scilicet imitentur nostrum Legislatorem Inn. XI. ejusque sequuntur vestigia, dum ab ista reservatione specie hactenus omnino abstinuit.

Quando autem antiquæ pensiones, quæm cestatio possita est in conditione, pro effectu ratione illius novæ refractionis eventualis, non cessant in totum, sed in parte, pura quia aliqui pensionarii decadent, ali vero supervivunt, five quia pensionarii decadens partem pensionis tranferunt, unde propteræ cestaverit in parte, intrat dubium an pro rata cestante debet nova pensio effectum fortiri, vel potius requiratur, ut cestatio sequatur in totum, atque verius, magisque in praxi receptum est, ut sufficiat cestatio in parte, in qua nova pensio pro parte cestata subtrahatur debet, & fortiri effectum.

a De pension. disc. 1. & 2. & 8. b De Def. disc. 1. nu. 23. de benefic. disc. 47. n. 10. de fidei. disc. 18. n. 6. & alibi Epus. c De Regal. disc. 3. & 19. d De Emphyteus discr. 1. & 2. de feud. in summa n. 117. & seqq. Annot. ad Concil. Trident. disc. 45. & alibi. d Apud Tur. de padis futur. success. in fine pagina 526. nu. 16. & seqq. & disc. 1. de pension. n. 13. & seqq. e De Emphyteus. disc. 1. n. 16. & seq. f De emphyteus. disc. 1. & de Regal. disc. 3. & in annotat. ad eudem. & disc. 18. & in tractat. de off. venal. c. 14. g Pleas relativi ab enuntiato moderno scriptore apud Tur. de pad. futur. success. pagina 526. n. 21. & enuntiatur eadem disc. 1. de pensionibus. h d. disc. 1. de pension. n. 24. & in d. tract. de off. venal. c. 14. i. disc. 1. de emphyteus. k de iof. cap. disc. 3. de pension. l d. disc. 1. & 8. 2. de pension. m Impres. post Tur. de pad. futur. success. in fine pagina 524. & seqq. n De feud. disc. 18. de donation. disc. 61. de cred. disc. 13. & 151. & alibi plures. o In consul. superioris citata n. 4. & 5. p de feud. d. disc. 6. & 110. de emphyteus. disc. 58. de Regal. disc. 16. de officiis venalibus c. 7. & alibi. q de empt. & vend. disc. 1. r d. disc. 1. de Pension. n. 18. & seqq. l de Pension. disc. 3.

De Apostolica refractione pensionis voluntariae, & fine causa super beneficio pleno.

S U M M A R I U M .

- Papa potest reservare pensiones super beneficio pleno, etiam sine causa, & sine censu possessoris, sed non solet.
- Potest concurrere cum quelibet ordinario collatore, illum que prevenire in collatione beneficiorum, sed non solet.
- De refractione, beneficio pleno, voluntaria, & fine causa.
- Recipit perfectionem à confessu titulari.
- Verificari debet integræ valor narratus, alia reservatio corrut in totum.
- De decreto annulativo, ubi non doceatur de veris, & effectu solutionibus integris.
- An sufficiat observatio 30. annorum.
- Defectus istius justificationis non attenditur in possessorio manutentionis, & quid in judicio exequitivo littoralium.
- Confessus Titularis de quo tempore, vel in quo statu intervenire debet.
- Quid de receptione solutionis, an fieri possit ab infirmo, ad fatigandum decreto, de quo n. 6.
- De difference inter privationem juris que sit, & exclusionem à jure querendo.
- An probatio solutionis possit fieri per testes, ac aliis, quam per publicum instrumentum.
- An justificari debet solutionis illorum terminorum, in quibus Titularis nullus fructus percipit.
- Solutiones debent esse factæ ab ipso titulari, non à tercio, & ipso pensionario, non autem tertio; & quid si factæ sibi patri legitimo administratori.
- De pensione voluntaria, beneficio pleno, sed cum causa, etiam minus edita, que non debet dictum decreatum irritativum.
- Quales rigores atendantur in hac specie.